

УДК 378.147:34

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-6\(23\)-1224-1233](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-6(23)-1224-1233)

Смолярова Марина Леонідівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та трудового права Національного університету «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0002-6385-181X>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРАВНИЧОЇ ОСВІТИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНИХ ВИМОГ ЮРИДИЧНОЇ ПРОФЕСІЇ

Анотація. У статті досліджено проблематику забезпечення якості правничої освіти крізь призму сучасних професійних вимог до юридичної професії. Наголошено, що трансформаційні процеси в правовій системі України, євроінтеграційні зміни та цифровізація юридичної діяльності зумовлюють необхідність переосмислення підходів до підготовки правників. Встановлено, що якість правничої освіти має визначатися не лише рівнем засвоєння теоретичних знань, а й сформованістю професійних, практичних, комунікативних, етичних та цифрових компетентностей майбутніх фахівців.

Проаналізовано наукові підходи до розуміння категорії «якість освіти» у педагогічній, соціологічній та економічній науках, що дозволило обґрунтувати її міждисциплінарний характер. Запропоновано авторське трактування якості правничої освіти як ступеня відповідності результатів підготовки здобувачів сучасним професійним вимогам юридичної професії. Розкрито систему критеріїв оцінювання якості правничої освіти, зокрема відповідність змісту освітніх програм, рівень сформованості професійних компетентностей, практичну спрямованість навчання, розвиток комунікативних та етичних навичок, цифрову підготовку та конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Окрему увагу приділено ролі практикоорієнтованого навчання, юридичних клінік, а також необхідності посилення взаємодії закладів вищої освіти з роботодавцями. Обґрунтовано доцільність впровадження академічно-прикладної моделі юридичної освіти як найбільш ефективної для поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з практичними навичками. Зроблено висновок про необхідність системного вдосконалення механізмів забезпечення якості правничої освіти відповідно до сучасних викликів цифрової трансформації та європейської інтеграції України.

Ключові слова: правнича освіта, якість освіти, юридична професія, професійні компетентності, цифровізація, євроінтеграція, академічно-прикладна модель.

Smoliarova Maryna Leonidivna Candidate of Legal Sciences (PhD in Law), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Constitutional, Administrative and Labor Law, National University “Zaporizhzhia Polytechnic”, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0002-6385-181X>

ENSURING THE QUALITY OF LEGAL EDUCATION THROUGH THE PRISM OF PROFESSIONAL REQUIREMENTS OF THE LEGAL PROFESSION

Abstract. The article examines the issue of ensuring the quality of legal education through the prism of modern professional requirements for the legal profession. It is emphasized that transformational processes in Ukraine’s legal system, European integration, and the digitalization of legal activity necessitate a reassessment of approaches to the training of legal professionals. It is determined that the quality of legal education should be assessed not only by the level of theoretical knowledge acquisition but also by the formation of professional, practical, communicative, ethical, and digital competencies of future lawyers.

Scientific approaches to the concept of “quality of education” in pedagogical, sociological, and economic studies are analyzed, which allows for substantiating its interdisciplinary nature. The author proposes an interpretation of the quality of legal education as the degree of compliance between educational outcomes and modern professional requirements of the legal profession. A system of criteria for assessing the quality of legal education is presented, including curriculum relevance, level of professional competencies, practical orientation of training, development of communication and ethical skills, digital competence, and graduates’ competitiveness in the labor market.

Special attention is given to practice-oriented learning, legal clinics, and the need to strengthen cooperation between higher education institutions and employers. The feasibility of implementing an academic-applied model of legal education is substantiated as the most effective approach combining fundamental theoretical training with practical skills. It is concluded that a systemic improvement of quality assurance mechanisms in legal education is required in response to the challenges of digital transformation and European integration of Ukraine. The findings may contribute to the further development of methodological approaches to improving legal education quality and aligning it with contemporary professional standards.

Keywords: legal education, quality of education, legal profession, professional competencies, digitalization, European integration, academic-applied model.

Постановка проблеми. Забезпечення якості правничої освіти є одним із пріоритетних напрямів розвитку системи вищої освіти України в умовах

євроінтеграційних процесів, реформування юридичної професії та модернізації механізмів підготовки фахівців у сфері права. Від рівня підготовки правників значною мірою залежать ефективність функціонування правової системи держави, реалізація принципу верховенства права, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, а також формування довіри суспільства до правових інститутів.

Сучасні тенденції розвитку юридичної професії зумовлюють підвищення вимог до професійної компетентності правників. Поряд із ґрунтовними правовими знаннями важливого значення набувають практичні навички, здатність до критичного мислення, правового аналізу, професійної комунікації, використання цифрових технологій у юридичній діяльності та дотримання високих етичних стандартів. У зв'язку з цим система правничої освіти має забезпечувати формування комплексу компетентностей, необхідних для ефективного виконання професійних функцій у сучасних умовах.

Водночас існує потреба у подальшому вдосконаленні механізмів забезпечення якості правничої освіти, посиленні її практикоорієнтованості, розширенні взаємодії закладів вищої освіти з представниками юридичної професії та врахуванні потреб ринку праці під час формування змісту освітніх програм. Особливого значення набуває питання відповідності результатів навчання професійним вимогам, які висуваються до сучасного правника в умовах цифрової трансформації суспільства та інтеграції України до європейського правового простору. За таких умов дослідження забезпечення якості правничої освіти крізь призму професійних вимог юридичної професії є важливим для визначення напрямів удосконалення підготовки майбутніх правників і підвищення ефективності функціонування системи юридичної освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним питанням у сфері правничої освіти приділено увагу в дослідженнях Р.О. Гаврилюк, Т.О. Коломоєць, В.В. Комарова, П.С. Пацюрківського, С.О. Погрібного, В.Я. Тація, В.М. Тернавської та інших учених, які розглядали моделі юридичної освіти і акцентували увагу на проблемах підготовки правників. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання системного забезпечення якості правничої освіти крізь призму сучасних професійних вимог до юридичної професії, зокрема в контексті цифровізації, євроінтеграційних процесів і трансформації змісту юридичної діяльності.

Мета статті – аналіз забезпечення якості правничої освіти крізь призму сучасних професійних вимог до юридичної професії та визначення напрямів її удосконалення в умовах цифровізації, євроінтеграційних процесів і трансформації змісту юридичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Професійні вимоги до сучасного правника охоплюють не лише ґрунтовні правові знання, а й здатність до юридичного

аналізу, правового письма, професійної комунікації, дотримання етичних стандартів, використання цифрових технологій та готовність до безперервного професійного розвитку. Саме відповідність підготовки майбутніх правників зазначеним вимогам має виступати одним із визначальних критеріїв якості правничої освіти.

Насамперед звернемо увагу на визначення поняття якості правничої освіти та критерії її оцінювання. Як слушно зазначає Т.О. Коломоєць: «Сьогодні відсутня єдність підходів учених-юристів до її визначення, спостерігається різновекторність підходів до формулювання цього поняття, зміщення акцентів у виокремленні тих чи інших ознак» [1, с. 8]. Це цілком закономірно з огляду на подібну ситуацію в наукових підходах до розуміння якості освіти загалом як базової категорії для всіх її різновидів, у тому числі й правничої освіти.

Зрозуміло, що науковці у своїх дослідженнях також по-різному інтерпретують зазначене поняття з урахуванням специфіки відповідної галузі науки. Зокрема, представники педагогічної науки (А.В. Сущенко, Н.В. Бордовська та інші) при визначенні якості освіти поєднують елементи педагогічного та управлінського підходів, акцентуючи увагу не лише на результативності навчального процесу, а й на ефективності функціонування системи забезпечення якості освіти, організації освітнього процесу, рівні ресурсного забезпечення та ступені досягнення запланованих освітніх результатів.

Представники соціологічної науки (Г.Е. Зборовський, О.І. Ляшенко та інші) розглядають якість освіти крізь призму її суспільної зумовленості та соціальних наслідків, зосереджуючи увагу на відповідності освітніх результатів потребам суспільства, ринку праці та соціальних інститутів. У цьому контексті якість освіти трактується як ступінь її здатності забезпечувати соціальну мобільність, професійну адаптацію випускників та їх інтеграцію у соціально-економічне середовище, що особливо актуально для правничої освіти як такої, що безпосередньо впливає на функціонування правової системи держави.

Представники економічної науки (К.В. Парсяк та інші) підходять до визначення якості освіти переважно з позицій її ефективності та результативності як інвестиції у людський капітал. У цьому контексті якість освіти розглядається як співвідношення витрат на освітній процес і економічних та професійних результатів, які отримує суспільство та індивід у вигляді підвищення продуктивності праці, конкурентоспроможності випускників на ринку праці та рівня їхнього доходу. Такий підхід дозволяє оцінювати правничу освіту також через призму її впливу на ефективність функціонування ринку юридичних послуг та забезпечення економічної складової правової системи. Таким чином, аналізуючи різні підходи до визначення терміну «якість освіти», можна стверджувати, що він має міждисциплінарний характер і не може бути

зведений до єдиного універсального трактування. Його зміст формується на перетині педагогічних, соціологічних, економічних та управлінських підходів, кожен з яких акцентує увагу на окремих аспектах функціонування освітньої системи.

Узагальнення наведених підходів дає підстави розглядати якість освіти як інтегровану характеристику освітнього процесу та його результатів, що відображає ступінь відповідності підготовки здобувачів освіти встановленим стандартам, вимогам суспільства та потребам ринку праці. У контексті правничої освіти така категорія набуває особливого значення, оскільки безпосередньо пов'язана з рівнем професійної готовності майбутніх правників до виконання складних юридичних функцій, забезпечення верховенства права та захисту прав і свобод людини. На нашу думку, у сфері правничої освіти якість доцільно розглядати як ступінь відповідності результатів підготовки здобувачів сучасним професійним вимогам юридичної професії, що виявляється у сформованості професійних, практичних, комунікативних, етичних і цифрових компетентностей.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту» під якістю освіти розуміється відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг [2]. У Законі України «Про вищу освіту» якість вищої освіти визначається як відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості [3]. Як бачимо, законодавець акцентує увагу не лише на результатах навчання, а й на умовах провадження освітньої діяльності, а також на багаторівневій системі забезпечення якості, яка охоплює як внутрішні механізми (на рівні закладу вищої освіти), так і зовнішні процедури контролю та оцінювання. Такий підхід свідчить про комплексний характер категорії якості освіти та її залежність від узгодженості інтересів держави, закладів вищої освіти, здобувачів освіти, роботодавців та інших заінтересованих сторін. У контексті правничої освіти це означає необхідність врахування не лише академічних стандартів підготовки правників, а й професійних вимог юридичної професії. З огляду на це, оцінювання якості правничої освіти має здійснюватися на основі чітко визначеної системи критеріїв і показників, які дозволяють комплексно охарактеризувати як умови підготовки майбутніх правників, так і результати освітньої діяльності. Такі критерії повинні відображати рівень сформованості професійних компетентностей, здатність до практичного застосування правових знань, готовність до виконання професійних функцій, а також відповідність підготовки сучасним потребам юридичної практики.

Як слушно зазначають В.Я. Тацій та В.В. Комаров «компетентнісний підхід до розуміння якості вищої освіти поєднується з концепцією розвитку, що сприяє формуванню критеріїв якості відповідно до сучасних цілей професійної підготовки, а також вимог суспільства, особистості та ринку праці» [4, с. 43–44]. У зв'язку з цим особливого значення набуває визначення критеріїв і показників якості підготовки правників, за допомогою яких можливо об'єктивно оцінити ефективність функціонування системи правової освіти та ступінь її відповідності професійним вимогам юридичної професії.

Одним із базових критеріїв є відповідність змісту правової освіти вимогам законодавства, стандартам вищої освіти та потребам юридичної практики. Освітні програми мають забезпечувати формування у здобувачів системних знань про право, правову систему держави, механізми реалізації та захисту прав людини, а також враховувати сучасні тенденції розвитку юридичної професії. Так, відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти серед загальних компетентностей визначено здатність застосовувати знання у професійній діяльності як у стандартних, так і в нестандартних ситуаціях, здатність до самостійної роботи та роботи в команді. Водночас спеціальні (фахові) компетентності передбачають уміння застосовувати правові знання у практичній діяльності, моделювати правові ситуації, здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових явищ та документів, а також надавати правові консультації [5]. Отже, чинний стандарт орієнтує правову освіту не лише на передачу теоретичних знань, а й на формування комплексу компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності.

Важливим критерієм якості підготовки правників є рівень сформованості професійних компетентностей. Йдеться не лише про знання норм права, а й про здатність аналізувати юридичні факти, тлумачити правові норми, здійснювати правову кваліфікацію, готувати процесуальні та інші юридичні документи, аргументовано відстоювати правову позицію та приймати обґрунтовані правові рішення. Не менш важливого значення набуває практична спрямованість освітнього процесу. Якість правової освіти значною мірою визначається рівнем інтеграції теоретичної підготовки з практичною діяльністю. Важливу роль у цьому відіграють навчальна та виробнича практика, діяльність юридичних клінік, використання кейс-методів, моделювання судових процесів, підготовка процесуальних документів та інші форми практико-орієнтованого навчання, які сприяють формуванню професійного досвіду ще під час навчання.

Водночас сучасні дослідження свідчать про наявність певних проблем у забезпеченні належної практичної складової підготовки правників. Зокрема, Р. Майданик справедливо звертає увагу на те, що в Україні здобувачів

юридичної освіти недостатньо навчають юридичної техніки підготовки та оформлення письмових юридичних документів, хоча саме ці навички є невід'ємною складовою професійної діяльності юриста та важливим показником якості його фахової підготовки [6, с. 113]. Це свідчить про необхідність посилення практикоорієнтованого компонента правничої освіти шляхом ширшого впровадження навчальних курсів і практичних занять, спрямованих на формування навичок юридичного письма, підготовки правових висновків, процесуальних документів та інших професійно значущих матеріалів.

Не менш важливим критерієм є сформованість комунікативних та етичних компетентностей. Професійна діяльність правника передбачає постійну взаємодію з клієнтами, колегами, представниками органів державної влади та суду. Тому здатність ефективно комунікувати, вести професійний діалог, дотримуватися принципів професійної етики, доброчесності та відповідальності є невід'ємною складовою якісної правничої підготовки.

Самостійним критерієм якості підготовки правників у сучасних умовах виступає рівень сформованості цифрових компетентностей. Цифровізація юридичної діяльності, впровадження електронного судочинства, використання ЄСІТС, електронних реєстрів, цифрових доказів та технологій штучного інтелекту вимагають від майбутніх правників володіння сучасними цифровими інструментами та навичками роботи з правовою інформацією.

Ще одним критерієм є рівень затребуваності та конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Саме професійна успішність випускників, їх здатність адаптуватися до умов професійної діяльності та відповідати очікуванням роботодавців є одними із найбільш об'єктивних підтверджень якості правничої освіти.

Таким чином, критерії якості підготовки правників охоплюють змістові, компетентнісні, практичні, етичні, цифрові та професійно-результативні аспекти. Їх комплексне використання дозволяє об'єктивно оцінити ефективність функціонування системи правничої освіти та ступінь її відповідності сучасним професійним вимогам юридичної професії.

При цьому заслуговує на увагу позиція вчених-правників, які не лише виокремлюють показники якості вищої юридичної освіти, а й обґрунтовують доцільність їх відмежування від критеріїв якості. Якщо критерії визначають суттєві характеристики та вимоги, яким мають відповідати освітній процес і його результати, то показники виступають конкретними індикаторами, за допомогою яких можна оцінити ступінь досягнення відповідних критеріїв.

У науковій літературі показники якості вищої юридичної освіти умовно поділяють на три взаємопов'язані блоки: показники якості входу, показники якості процесу та показники якості результату [1, с. 7]. До першої групи

належать показники, що характеризують початкові умови забезпечення освітньої діяльності, зокрема кадровий потенціал закладу вищої освіти, рівень підготовки вступників, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення освітнього процесу. Друга група охоплює показники, пов'язані безпосередньо з організацією та реалізацією освітнього процесу, використанням сучасних освітніх технологій, практикоорієнтованих методів навчання, функціонуванням юридичних клінік, а також залученням стейкхолдерів до формування та реалізації освітніх програм. Третя група відображає результати освітньої діяльності та включає рівень сформованості професійних компетентностей здобувачів, їх готовність до здійснення юридичної діяльності, конкурентоспроможність на ринку праці та відповідність підготовки сучасним професійним вимогам. До показників якості результату підготовки правників доцільно віднести рівень працевлаштування випускників за спеціальністю, результати єдиного державного кваліфікаційного іспиту, оцінку роботодавців щодо рівня професійної підготовки випускників, а також їх здатність до подальшого професійного розвитку. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити якість правничої освіти на всіх етапах її забезпечення – від створення належних умов для навчання до оцінювання кінцевих результатів професійної підготовки майбутніх правників.

Також заслуговує на увагу позиція В.М. Тернавської, яка зазначає, що в Україні має зберігатися академічно-прикладна модель юридичної освіти, фундаментальність якої забезпечується інтеграцією базових фахових і вузькоспеціалізованих знань майбутніх правників. На думку дослідниці, такий підхід сприятиме підвищенню якості професійної підготовки та формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність у сфері правозастосування, державного управління, судочинства, державної служби, а також забезпечувати належний захист прав і свобод людини [7, с. 145].

Підтримуючи зазначену позицію, вважаємо, що саме академічно-прикладна модель найбільшою мірою відповідає сучасним вимогам до підготовки правників. Вона поєднує фундаментальну теоретичну підготовку з формуванням практичних навичок, що дозволяють забезпечити баланс між академічністю правничої освіти та потребами юридичної практики. За таких умов якість підготовки правників визначається не лише обсягом отриманих знань, а й здатністю ефективно застосовувати їх у професійній діяльності, адаптуватися до змін правового середовища та відповідати сучасним викликам юридичної професії.

Висновки. Отже, якість правничої освіти є комплексною категорією, що охоплює як умови провадження освітньої діяльності, так і результати підготовки здобувачів освіти. Оцінювання якості підготовки правників має здійсню-

ватися з урахуванням відповідності змісту освіти сучасним професійним вимогам юридичної професії, рівня сформованості професійних, практичних, комунікативних, етичних та цифрових компетентностей. Важливими напрямками підвищення якості правничої освіти є посилення практикоорієнтованого навчання, розвиток юридичних клінік, удосконалення механізмів взаємодії закладів вищої освіти з роботодавцями, формування цифрових компетентностей майбутніх правників та систематичне оновлення змісту освітніх програм відповідно до потреб юридичної практики.

Перспективним напрямом розвитку правничої освіти є впровадження академічно-прикладної моделі підготовки правників, яка забезпечує поєднання фундаментальної юридичної освіти з набуттям практичних навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності в умовах цифрової трансформації та європейської інтеграції України.

Література:

1. Коломоєць Т.О. Якість вищої юридичної освіти в Україні: деякі проблемні питання нормативного визначення та практичного забезпечення. *Вісник Запорізького національного університету*. № 2, 2017. С. 7–24.
2. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39, Ст. 380.
3. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 37–38, Ст. 2004.
4. Тацій В.Я., Комаров В.В. Проблеми забезпечення якості вищої юридичної освіти. Реформування юридичної освіти: виклики часу : збірник статей до ювілею доктора юридичних наук, професора Наталії Семенівни Кузнецової / Відп. ред. О.В. Кохановська, О.О. Кот. Київ : ПрАТ «Юридична практика», 2019. С. 41–62.
5. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 644 (зі змінами). URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/87071/#google_vignette.
6. Майданик Р.А. Концепція реформування університетської юридичної освіти в Україні. Реформування юридичної освіти: виклики часу : збірник статей до ювілею доктора юридичних наук, професора Наталії Семенівни Кузнецової / Відп. ред. О.В. Кохановська, О.О. Кот. Київ : ПрАТ «Юридична практика», 2019. С. 111–126.
7. Тернавська В. М. Сучасні тенденції реформування вищої юридичної освіти в Україні (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. Випуск 2, 2022. С. 142–148.

References:

1. Kolomoiets, T.O. (2017). Yakist vyshchoi yurydychnoi osvity v Ukraini: deiaki problemni pytannia normatyvnoho vyznachennia ta praktychnoho zabezpechennia [Quality of higher legal education in Ukraine: some problematic issues of normative definition and practical support]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu* – Bulletin of Zaporizhzhia National University, 2, 7–24 [in Ukrainian].

2. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05 veresnia 2017 r. № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine of September 5, 2017 No. 2145-VIII]. (2017). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 38–39, Art. 380 [in Ukrainian].

3. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01 lypnia 2014 r. № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine of July 1, 2014 No. 1556-VII]. (2014). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 37–38, Art. 2004 [in Ukrainian].

4. Tatsii, V.Ya., & Komarov, V.V. (2019). Problemy zabezpechennia yakosti vyshchoi yurydychnoi osvity [Problems of ensuring the quality of higher legal education]. In O.V. Kokhanovska & O.O. Kot (Eds.), Reformuvannia yurydychnoi osvity: vyklyky chasu: zbirnyk statei do yuvileiu doktora yurydychnykh nauk, profesora Natalii Semenivny Kuznietsovoi [Reforming legal education: challenges of the time: collection of articles dedicated to the jubilee of Doctor of Law, Professor Nataliia Semenivna Kuznietsova] (pp. 41–62). Kyiv: Yurydychna praktyka [in Ukrainian].

5. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 081 «Pravo» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity, zatverdzhnyi nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 20.07.2022 r. № 644 (zi zminamy) [Higher Education Standard for Specialty 081 “Law” for the First (Bachelor’s) Level of Higher Education, approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of July 20, 2022 No. 644 (as amended)]. Retrieved from https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/87071/#google_vignette [in Ukrainian].

6. Maidanyk, R.A. (2019). Kontsepsiia reformuvannia universytetskoï yurydychnoi osvity v Ukraini [Concept of reforming university legal education in Ukraine]. In O.V. Kokhanovska & O.O. Kot (Eds.), Reformuvannia yurydychnoi osvity: vyklyky chasu: zbirnyk statei do yuvileiu doktora yurydychnykh nauk, profesora Natalii Semenivny Kuznietsovoi [Reforming legal education: challenges of the time: collection of articles dedicated to the jubilee of Doctor of Law, Professor Nataliia Semenivna Kuznietsova] (pp. 111–126). Kyiv: Yurydychna praktyka [in Ukrainian].

7. Ternavska, V.M. (2022). Suchasni tendentsii reformuvannia vyshchoi yurydychnoi osvity v Ukraini (konstytutsiino-pravovyi aspekt) [Current trends in reforming higher legal education in Ukraine (constitutional and legal aspect)]. Nove ukrainske pravo – New Ukrainian Law, 2, 142–148 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 15.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.05.2026